



Yıl: 3, Sayı: 6, Mart 2016, s. 339-352

INESJOURNAL
ULUSLARARASI EĞİTİM BİLİMLERİ DERGİSİ
THE JOURNAL OF INTERNATIONAL EDUCATION SCIENCE

Seydi Battal BERTLEK¹

ÖĞRENCİLERİN FARKLI BİR ALANDA LİSANSÜSTÜ EĞİTİMİ YAPMA SEBEPLERİ VE AKADEMİK KAYGILARI

Özet

Bu araştırmanın amacı, lisansüstü öğrencilerinin farklı bir alanda yüksek lisans ve doktora yapma sebeplerini ve akademik kaygılarını incelemektir. Genel anlamda kaygı endişe verici bir durum karşısında bireylerin hissetmiş oldukları huzursuzluk ve güvensizlik halidir. Lisans eğitimi tamamlayan öğrencilerin farklı alanlara yönelmelerini sağlayan kaygı durumudur. Araştırmada, öğrencilerin hangi sebeplerle farklı alanlarda lisansüstü eğitimi yapmak istemeleri, en çok hangi bölümlere yöneldikleri ve endişeleri araştırılmıştır. Araştırmanın örneklemini Gazi Üniversitesi, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Ankara Üniversitesi ve Turgut Özal Üniversitesi lisansüstü öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma öğrencilere anket ve mülakat teknikleri uygulanarak yapılmıştır. Çalışmada hem nitel hem de nicel veri toplama teknikleri kullanılarak karma bir yöntem uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS programına girilerek yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Lisansüstü eğitimi, akademik kaygı, farklı alanda eğitim

Abstract

The purpose of this study is to examine the reasons for having a doctorate or master in a different area of postgraduate students and their academic anxieties. In general, anxiety is the unrest and insecurity state of individuals felt in an alarming situation. Anxiety of postgraduate students which directs them to the different areas is the state anxiety. In his study, the reasons of students' having master or doctorate, the departments they chose and their anxieties are given. The sample group postgraduate students are from Gazi university, Yıldırım Beyazıt University, Ankara University and Turgut Özal University. Both survey as a quantitative and interview as a qualitative techniques are applied in this research. The obtained data is interpreted using by SPSS.

Key Words: Postgraduate education, academic anxiety, education in a different area

¹ Okutman, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Yabancı Diller Yüksek Okulu, sbertlek@hotmail.com

GİRİŞ

Genel anlamıyla kaygı, herhangi bir tehlikenin korkusunun yansıması olarak insanda ortaya çıkan tedirginlik ya da akıl dışı korku durumu olarak tanımlanabilir. Kaygı nesnesiz olması nedeniyle korkudan farklıdır, korkunun insan ya da bir olay olsun nesnesi belli iken kaygının nesnesi belirsizdir (Budak, 2000:437). Scovel'e göre kaygı; tehdit edici bir durum karşısında birey tarafından hissedilen huzursuzluk ve endişe durumudur (Scovel,1991) Kaygı kişinin bir uyarana karşı karşıya kaldığında yaşadığı, bedensel, duygusal ve zihinsel değişimlerle kendini gösteren bir uyarılmışlık durumudur (Taş, 2006)

Kaygı ve korku birbirlerine yakın anlam taşıyan kavramlar olduğu için karıştırılan kavramlardır. Cüceloğlu'na göre korku ve kaygı arasında üç fark vardır. Birincisi kaynak durumudur. Korkunun kaynağı bellidir, kaygının kaynağı belirsizdir. İkincisi şiddettir. Korku kaygıdan daha şiddetlidir. Üçüncüsü süredir. Korku kısa, kaygı ise uzun süre devam eder. Korkudan ayrımı bu şekilde yapılan kaygının ortaya çıkmasında etkili olan bazı öğeler vardır. Bunlardan ilki, alışlagelmiş ortamın ortadan kalkmasıdır, ikincisi olumsuz sonuçların ortaya çıkaracağı sonuçlardır. Üçüncüsü kişinin inandığı bir fikre zıt olarak yaptığı davranışın ortaya çıkardığı çelişkidir. Sonuncu öğe ise, gelecekte neler yaşanacağını bilinememesidir (Cüceloğlu, 1991: 277-278).

Kaygıyı hem olumlu hem de olumsuz bir duygu biçimi olarak görmek mümkündür. Kaygıyı olumsuz olarak nitelendiren şeyler, akla uygun olmayışı ve ruhsal faaliyetleri yani düşünceleri rahatsız etmesidir. Kaygıyı olumlu olarak nitelendiren şeyler ise, korkulan şeylerle karşılaşınca kişiyi uyarması ve tedbir aldırması, kişiyi daha mutlu ve başarılı olmaya yönlendirmesi ve en önemlisi karakter ve kişilik gelişiminde etkin rol oynamasıdır (Ersevimi, 2005: 304-305).

Olumsuz yönlerine rağmen kaygının organizmayı uyarıcı, koruyucu ve motive edici özellikleri de vardır. Kişinin yaralanma, acı, cezalandırılma, ayrılık, düş kırıklığı gibi durumlara karşı kendisini hazırlaması kaygının *uyarıcı*, tedbir alması ve eğer olumsuzluklar yaşanır ise daha kolay atlatması *koruyucu* ve başarısız olma endişesi ile daha çok çalışmaya sevk etmesi ise *motive edici* özelliklerine verilebilecek örneklerdir (Akgün, Gönen ve Aydın, 2007).

Kaygı insanlarda iki şekilde gözlemlenir. Birincisi sürekli kaygı (Ayşe çok kaygılı birisidir), ikincisi de durumluluk kaygısıdır (Ayşe çok kaygılı bir kişi değildir ama özel bir durum onu kaygılandırmaktadır) (İnanç, 1997). Bu, insanların özel durumları tehlikeleri olarak yorumlaması sonucu oluşan durumluluk kaygı ve kişinin içinde bulunduğu durumları genellikle stresli olarak algılama veya yorumlama eğilimi sonucu oluşan sürekli kaygının bir başka biçimi şeklinde de açıklanabilir (Özusta, 1993). Kaygı süreklilik kazandığında kişinin benliğini tehlikeye sokabilmektedir (Akt: Alisinanoğlu ve Ulutaş, 2000).

Genel anlamda kaygı endişe verici bir durum karşısında bireylerin hissetmiş oldukları huzursuzluk ve güvensizlik halidir. Kaygıların bireyler üzerinde hem olumlu hem de olumsuz etkileri olmaktadır. Lisansüstü öğrencilerini kendi alanlarının dışında eğitim yapmaya zorlayan kaygı durumluluk kaygısıdır, sürekli bir kaygı değildir. Çünkü, öğrenciler farklı sebeplerden ve özel durumlarından dolayı sürekli bir gelecek endişesi yaşamaktadırlar. Bu bağlamda farklı arayışlara yönelmekte ve alanlarını değiştirerek yeni imkanlar oluşturmaya çalışmaktadırlar.

Araştırmada lisans eğitimden farklı alanlarda lisansüstü eğitim alan öğrencilerin bu yönelimlerinin sebeplerini ve akademik hayata ilişkin kaygılarını anlamak amacıyla anket çalışması yapılmıştır. Bu çalışma Ankara da bulunan 3 devlet 1 vakıf üniversitesinin lisans eğitiminden farklı alanda lisansüstü eğitim yapan 40 öğrencisine uygulanmıştır. Anket sonuçları SPSS programına girilerek yorumlanmıştır.

Yapılan araştırmada; lisansüstü eğitim yapan bireylerin lisans eğitimini tamamladıktan sonra çok farklı alanlara yöneldikleri görülmüştür. Yapılan analizlerde *yönelinen bölümler* şu şekildedir:

Tablo 1

	Lisans	Yüksek lisans	Doktora
1	İngilizce öğretmenliği	İngilizce öğretmenliği	Yetişkin eğitimi
2	Fizik	Siyaset bilimi ve uluslar arası ilişkiler	Siyaset bilimi ve uluslar arası ilişkiler
3	İngilizce öğrt.	Eğitim bilimleri	Sosyoloji
4	Tarih	İşletme	Siyaset bilimi ve uluslar arası ilişkiler
5	Mühendislik	Mühendislik yönetimi	-----
6	Sınıf öğrt.	Sosyal politika	Yetişkin eğitimi
7	İngilizce öğretmenliği	Uluslar arası güvenlik	Siyaset bilimi ve uluslar arası ilişkiler
8	İşletme	Uluslar arası ekonomi ve finans	Siyaset bilimi ve uluslar arası ilişkiler
9	Maliye	İşletme	-----
10	Matematik	İşletme	-----
11	Kimya	İşletme	-----
12	Kamu yönetimi	İşletme	Siyaset bilimi ve uluslar arası ilişkiler
13	Mühendislik	Siyaset bilimi ve uluslar arası ilişkiler	
14	Tarih	Siyaset bilimi ve uluslar arası ilişkiler	-----
15	Sınıf öğrt.	Siyaset bilimi ve uluslar arası ilişkiler	Sosyoloji
16	Sınıf öğrt.	İlahiyat	Din sosyolojisi
17	İngilizce öğretmenliği	Siyaset bilimi ve uluslar arası ilişkiler	Siyaset bilimi ve uluslar arası ilişkiler
18	İngilizce öğretmenliği	Uluslar arası güvenlik	Siyaset bilimi ve uluslar arası ilişkiler
19	Sınıf öğretmeni	İşletme	
20	İngilizce öğretmenliği	Yetişkin eğitimi	

21	İngilizce öğretmenliği	İngilizce öğretmenliği	İşletme
22	İngilizce öğrt.	Eğitim bilimleri	
23	Maliye	Siyaset bilimi ve uluslar arası ilişkiler	
24	Maliye	İşletme	
25	Matematik	Eğitim bilimleri	
26	Kamu yönetimi	Uluslararası ekonomi	
27	Kamu yönetimi	İşletme	
28	Kamu yönetimi	Yetişkin eğitimi	
29	İşletme	İşletme	Siyaset bilimi ve uluslar arası ilişkiler
30	İşletme	Uluslararası güvenlik	
31	Tarih	İşletme	
32	Maliye	İşletme	
33	Tarih	Yetişkin eğitimi	
34	Tarih	Eğitim bilimleri	
35	Hemşirelik	Sağlık yönetimi	
36	Hemşirelik	Sağlık yönetimi	
37	Hemşirelik	Sağlık yönetimi	
38	Hemşirelik	Sağlık yönetimi	
39	Hemşirelik	Sağlık yönetimi	
40	Hemşirelik	Sağlık yönetimi	

Yukarıdaki tablo incelendiğinde çok farklı alanlar arası geçişlerin olduğu görülmektedir. Yüksek lisans ve doktora da alan değiştiren öğrencilerin en çok yöneldikleri alan uluslar arası ilişkiler bölümü olmuştur. Bu bölümü hem sosyal bilimlerden gelen hem de fen bilimleri kökenli öğrencilerin tercih ettiği görülmektedir. İkinci sırayı ise işletme bölümü almaktadır. Farklı olarak hemşirelik bölümü öğrencilerinin hepsinin sağlık ile ilgili alanda yüksek lisans eğitimi almaları dikkat çekmektedir.

Tablo 2

Ankete Katılan ve Mezun Olduğu Lisans Alanından Farklı Bir Alanda Lisansüstü Eğitim Alan Öğrencilerin Mezun Oldukları Lisans Bölümü Dağılımı

	FREKANS	%
İNGİLİZCE ÖĞRETMENLİĞİ	8	20,0
İŞLETME	3	7,5
MALİYE	4	10,0
MATEMATİK	2	5,0
KİMYA	1	2,5
KAMU YÖNETİMİ	4	10,0
FİZİK	1	2,5
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ	4	10,0
MÜHENDİSLİK	2	5,0
TARİH	5	12,5
HEMŞERİLİK	6	15,0
TOPLAM	40	100

Yukarıdaki tablo incelendiğinde 11 farklı alandan öğrencilerle görüşüldüğü ve en fazla farklı alana gidenlerin İngilizce öğretmenleri olduğu görülmektedir.

Tablo 3

Ankete Katılan ve Lisans Alanından Farklı Bir Alanda Lisansüstü Eğitim Alan Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Yüksek Lisans Bölümü Dağılımı

	FREKANS	%
YETİŞKİN EĞİTİMİ	3	7,5
İNGİLİZCE ÖĞRT.	2	5,0
EĞİTİM BİLİMLERİ	5	12,5
ULUSLARARASI EKONOMİ	2	5,0
İŞLETME	10	25,0
SOSYAL POLİTİKA	1	2,5
ULUSLARARASI GÜVENLİK	3	7,5

MÜHENDİSLİK YÖNETİMİ	1	2,5
İLAHİYAT	1	2,5
SİYASET BİLİMİ VE ULUSLAR ARASI İLİŞK.	5	12,5
SAĞLIK YÖNETİMİ	6	15
TOPLAM	40	100

Tablo 4

Ankete Katılan ve Lisans Alanından Farklı Bir Alanda Lisansüstü Eğitim Alan Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Doktora Bölümü Dağılımı

	FREKANS	%
YOK	26	
YETİŞKİN EĞİTİMİ	2	5,0
SOSYOLOJİ	2	5,0
DİN SOSYOLOJİSİ	1	2,5
SİYASET BİLİM VE ULUSLARARASI İLİŞK.	8	20,0
İŞLETME	1	2,5
TOPLAM	40	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerden 14'ü doktora ve 26 tanesi yüksek lisans yapmaktadır. Yüksek lisansını uluslararası ilişkilerden yapan öğrencilerin doktora da genel de aynı alandan devam ettikleri görülmektedir. İngilizce öğretmenliği mezunları ve işletme mezunlarının ise yüksek lisans ve doktora alanları farklılık göstermektedir.

Tablo 5

Ankete Katılan ve Lisans Alanından Farklı Bir Alanda Lisansüstü Eğitim Alan Öğrencilerin Farklı Alanda Lisansüstü Eğitim Yapma Nedenlerine İlişkin Öne Çıkan Yanıtların Durum Dağılımı

	FREKANS	%
FARKLI BİR ALANA İLGİ DUYUYORUM	8	20,0
DAHA İYİ İMKANLARA SAHİP	13	32,5

OLMASI		
LİSANS ALANININ SINIRLI OLMASI	9	22,5
İSTİHDAM İÇİN	10	25,0
TOPLAM	40	100,0

Öğrencilerin farklı alanda lisansüstü eğitimine yönelmelerinin başlıca sebebi olarak kendi alanına göre yöneldiği alanın daha iyi imkanlara sahip olması ön plana çıkmaktadır. İstihdam yani iş kaygısı taşıyanlar ikinci çoğunluğu oluşturmaktadırlar. Kendi alanın sınırlı ve gelişmeye müsait olmadığını sebep olarak belirten öğrenciler de bu kategoride değerlendirilebilir. Farklı bir alana ilgi duyan öğrenciler lisanstan kazandıkları alanı mecbur bitirmek zorunda kalanlar veya başka bir bölüm kazanamayan öğrenciler oluşturmaktadır. Bu durumu lisansüstü eğitiminde tersine çevirme gayreti içinde oldukları görülmektedir.

Tablo 6

Ankete Katılan ve Lisans Alanından Farklı Bir Alanda Lisansüstü Eğitim Alan Öğrencilerin Farklı Alanda Lisansüstü Eğitim Yapma Nedenlerine İlişkin Durum Dağılımı

	FREKANS	%
Kapsamı daha geniş olduğu için farklı bir alan tercih ettim	5	12,5
Lisans alanımda mutlu değilim	2	5,0
Kendimi farklı bir alana daha yakın hissediyorum	3	7,5
Mecbur kaldım	4	10,0
Askerliği erteletmek için	3	7,5
Farklı sektörde çalışmak istiyorum	2	5,0
Alan değiştirerek hızlı kariyer yapacağımı düşünüyorum	2	5,0

Lisans alanımın lisansüstünde karşılığı yok	6	15,0
Farklı alanda çalışmak istedim	5	12,5
Lisans alanımı sıkıcı buluyorum	4	10,0
Farklı alanda referans bulabildim	4	10,0
TOPLAM	40	100,0

Lisansüstü eğitimi yapanlara **neden farklı alanlara** yöneldikleri sorulduğunda çok farklı cevaplar alınmıştır. Başlıca sebeplerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

- Kendi alanımın sınırlılıkları
- Kendi alanımın sıkıcılığı
- Sosyal konulara duyduğum ilgi
- Farklı bir alanda gelişme isteğimin olması
- Alanımın günlük hayatta akademik karşılığı olmadığı için
- İngilizceyi kullanıp daha hızlı ilerleyebilmek için
- İkinci bir yabancı dil zorunluluğu
- Kişisel gelişim için daha çok katkı sağlayacağını düşündüğüm için
- Kendi alanımda bir kısır döngünün oluşması

Bu tür cevap veren lisansüstü öğrencilerinin genel olarak İngilizce öğretmenliği bölümünden mezun olmaları dikkat çekmektedir. Bu durumda ELT alanında özellikle doktora alanında kontenjanların çok sınırlı olduğu bilinmektedir. Bundan dolayı ELT bölümü mezunlarının genel olarak kendilerine en yakın olarak Uluslar arası ilişkiler ve eğitim bilimleri bölümlerini tercih ettikleri ortaya çıkmaktadır.

Diğer sebepler arasında şu ifadeler yer almaktadır:

- Başka bir bölümden yüksek lisansa giremediğim için
- En kolay girebileceğim bölüm bu idi
- Kendime bu alandan referans bulabildim
- Doktora sonrası kadro bulma imkanı daha kolay
- Alan çok geniş ve güncel konuları kapsıyor

- İlgimi çeken bölüm bu olduğu için
- Şu an için daha geçerli bir bölüm olması
- Kendi alanımda çok fazla ihtiyaç bulunmaması
- Kendi alanım beni mutlu etmiyor
- Kendi alanıma yakın olduğu için
- Mecbur bu bölüme kaldığım için
- Askerlik görevinin ertelenmesi için
- Farklı sektörlere hitap edebilmek için
- Alanın darlığı
- Mülakatları aşamama
- Yakınımdaki üniversitede bu bölüme girebildim

Bu ifadelerden şu çıkarımlarda bulunabiliriz. Bazı öğrencilerin sadece bu alandan girebildim demesi, herhangi bir akademik ideale sahip olmadığını, kendi donatı ve birikimlerine göre bir alana yönelemediğini sadece lisansüstü eğitimi alabilmek için bu yola koyulduğunu göstermektedir. En kolay girebileceğim bölüm bu idi ifadesinde bulunanlarında aynı akademik düşüncede olduklarını söyleyebiliriz. Kendime bu alandan referans bulabildim ifadesi de akademik bir idealin olmadığını, alanın kendisi için fark etmediğini, önemli olanın bir lisansüstü eğitime başlaması olduğunu göstermektedir. Bu tür düşüncelere sahip bireylerin akademik ilerleme yolunda çok başarılı olabileceklerini söyleyemeyebiliriz. Bu durum ayrı bir araştırma konusu olabilir.

Katılımcıların bu alandan kadro bulması çok daha kolay söylemleri akademik bir kariyer edinme kaygısını taşıdıklarını göstermektedir. Bu bireyler doktora sonrası bitirdikleri alandan ilerlemeyi düşünen ancak bu alanın kendileri için uygun ve çalışılabilir olduğunu ikinci plana bırakanlar olduğunu belirtebiliriz. Kendi alanımdan çok ihtiyaç bulunmaması ifadesini de bu kategoride değerlendirebiliriz.

Alan çok geniş ve güncel konuları kapsıyor ifadesinde bulunan lisansüstü öğrencileri genel olarak kendi alanlarından farklı olarak uluslar arası ve sosyoloji gibi bölümleri tercih eden öğrencilerdir. Bu iki alanı genelde ELT ve sözel bölüm mezunu öğrencilerin seçtiği görülmektedir. ELT mezunu öğrencilerin iyi derecede İngilizce bilmeleri ve konunun uluslar arası olmasının ve bu konuda çok miktarda güncel yabancı kaynak bulunmasının etkili olduğunu söyleyebiliriz.

Diğer bir önemli ifade de kendi alanıma yakın olduğu ifadesidir. Bu tür öğrenciler kendi alanlarında lisan üstü eğitimi alabilmek için birkaç deneme de bulduklarını ancak başarılı olamayınca başka alanlara yöneldiklerini belirtmişlerdir.

Bu bölümde; akademik düşünce ile örtüşmeyen ifadelerin de olduğu dikkat çekmektedir. “Askerlik görevinin ertelenmesi için lisansüstü eğitim alıyorum” ifadesi akademik kurumların tamamen farklı bir amaç için kullanılmasını ifade etmektedir. Bu tür öğrencilerin derslere devam etmediği, sürekli kayıt yenilediği anlaşılmıştır. Yine akademik düşünceyle ilgisi olmayan

bir ifade olarak yakınımıdaki üniversitede sadece bu bölüme girebildim ifadesidir. Bu düşünceye sahip bir birey için önemli olan her hangi bir alandan eğitim almaktır.

Katılımcılara lisansüstü eğitimi yapan bireyler olarak **en önemli akademik kaygıları** sorulduğunda şu ifadelerde bulunmuşlardır:

- Yüksek lisans yapan öğrencilerin en büyük kaygısı % 90 oranla doktora kabul edilebilmektir.

- Doktora yapan öğrenciler de ise en büyük kaygı % 85 oranla kadro bulabilme ihtimalidir.

- Diğer önemli bir kaygı ise yabancı dili öğrenememe ve kullanamamadır

Öğrencilerin önemsedikleri diğer kaygılar ise şu şekildedir:

- Farklı bir alandan geldiğim için açığı kapatamama kaygısı
- Alana liyakat kaygısı (kendimi olması gerektiği gibi yetiştirememeye kaygısı)
- Ekonomik kaygılar
- Akademik saygınlık kaygısı
- Akademik camiada adam kayırma kaygısı
- Akademik yetersizlik kaygısı
- Akademik kariyerimi devam ettirebilme kaygısı
- Zaman kaygısı
- Statü farklılığı kaygısı (çalışılan kurumda)
- Alacağı eğitimin sonraki yıllarda da önemi olacak mı (kalacak mı) kaygısı
- Yapacağı lisansüstü eğitimin herhangi bir işine faydalı olup olmayacağı kaygısı
- Mobbing kaygısı
- Ayrımcılık

Tablo 7

Ankete Katılan Ve Lisans Alanından Farklı Bir Alanda Lisansüstü Eğitim Alan Öğrencilerin Bilimsel Hazırlık Aşamasının Yeterliliğine İlişkin Yanıtların Durum Dağılımı

	FREKANS	%
Evet	5	12,5
Hayır	9	22,5
Kısmen	26	65,0
Toplam	40	100,0

Öğrencilere **bilimsel hazırlık derslerinin** yeni alanı anlamada ve alana hakim olma hususlarında yeterli olup olmadıkları sorulduklarında % 65'i kısmen yeterli, %12,5'i evet yeterli

ve % 22,5'i hayır yeterli değil demişlerdir. Bu söylemlerden bilimsel hazırlık derslerinin öğrencide ki gelecek ile ilgili akademik yetersizlik kaygısını giderme de etkili olduğunu söyleyemeyebiliriz. Bilimsel hazırlık derslerinin yeterli olmadığını belirten öğrenciler daha faydalı ve verimli olabilmesi için şu fikirleri ileri sürmüşlerdir:

- Ezbere, teoriye dayalı eğitim yerine pratiğe dayalı ve anlaşılabilir derslerin işlenmesi gerekliliği
- Alan ile ilgili daha fazla okumaların yapılması ve daha fazla süre ayrılması
- Doktora da olduğu gibi yüksek lisans eğitiminde de yeterlilik sınavının olması
- Bilimsel hazırlığın en az iki sene olması
- Dersi veren öğretim elemanlarının yeterli ve alanına hakim olmasıyla

Tablo 8

Ankete Katılan Ve Lisans Alanından Farklı Bir Alanda Lisansüstü Eğitim Alan Öğrencilerin Bu Durumun Yardımcı Doçent – Doçent Atamalarına İlişkin Kaygı Duyup Duymadığının Durum Dağılımı

	FREKANS	%
Düşünmedim	11	27,5
Evet	6	15,0
Hayır	17	42,5
Biraz	6	15,0
Toplam	40	100,0

Ankete katılan ve lisans alanından farklı bir alanda lisansüstü eğitim alan öğrencilerin bu durumun yardımcı doçent – doçent atamalarına ilişkin kaygı duyup duymadığının sorulduğunda katılımcıların %42,5'i böyle bir kaygılarının olmadığını belirtmişlerdir. % 15'i ise bu yönde bir kaygı taşıdıklarını belirtmişlerdir. % 27,5'i ise hiç düşünmedim ifadesinde bulunmuşlardır.

Tablo 9

Ankete Katılan Ve Lisans Alanından Farklı Bir Alanda Lisansüstü Eğitim Alan Öğrencilerin En Önemli Akademik Kaygılarına İlişkin Öne Çıkan Yanıtların Dağılımı

	FREKANS	%
İş Bulamama Korkusu	16	40,0
Akademik Yeterliğe Ulaşamama Korkusu	16	40,0
Yabancı Dilin Yetersizliği	8	20,0
Toplam	40	100,0

Öğrencilerin en önemli kaygısı olarak yüksek lisans veya doktora bitirdikten sonra her hangi bir kurumda ya da üniversite de iş bulamama ve akademik yeterliliğe ulaşamama ön plana çıkmaktadır. Farklı alanda gelmeleri akademik yeterliliğe ulaşamama endişelerinin temelini oluşturmaktadır. Yabancı dil yeterliliği de önemli kaygılar arasında yer almaktadır.

Tablo 10

Ankete Katılan Ve Lisans Alanından Farklı Bir Alanda Lisansüstü Eğitim Alan Öğrencilerin En Önemli Akademik Kaygılarına İlişkin Yanıtların Dağılımı

	FREKANS	%
Kaygım yok	25	62,5
Doktora Yeterlilik sınavı	1	2,5
Liyakat	2	5,0
Kariyer	2	5,0
Unvan	2	5,0
Zaman Bulamama	4	10,0
Tez	1	2,5
Torpil	3	7,5
Toplam	40	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 62'si herhangi bir akademik kaygı taşımadıklarını belirtmişlerdir. Akademik çalışmalara yeterli zaman ayıramama en öne çıkan kaygı durumudur.

Tablo 11

Ankete Katılan Ve Lisans Alanından Farklı Bir Alanda Yüksek Lisans Yapan Öğrencilerin Doktora Devam Etme Düşüncesine İlişkin Dağılım

	FREKANS	%
Yok	6	15,0
Evet	28	70,0
Hayır	4	10,0
Kararsızım	2	5,0
Toplam	40	100,0

Yüksek lisan yapan öğrencilerin % 70 oranında doktora yapma düşüncesinde olmaları akademik hayata devam etme düşüncesinde olduklarını göstermektedir. Doktora yapma düşüncesinde olmayanlar askerlik erteletme veya farklı bir alanı da deneyeyim düşüncesinde olanlardır.

Tablo12

Ankete Katılan Ve Lisans Alanından Farklı Bir Alanda Yüksek Lisans Yapan Öğrencilerin Lisansüstü Eğitimde Önceliğe İlişkin Yanıtların Dağılımı

	FREKANS	%
Kolay kadro edinilebilirlik	10	25,0
Akademik kariyer	26	65,0
Kişisel gelişim	4	10,0
Toplam	40	100,0

Öğrencilerin lisansüstü eğitiminde önceliği % 65 oranında akademik kariyere vermeleri akademik çalışmalara verdiği önemi ve ciddiyeti göstermektedir. Elde ettiği yüksek lisans ve ya doktora belgesi ile kolay kadro edinebilme düşüncesinde olanlar da azımsanmayacak bir çoğunluk oluşturmaktadırlar.

Sonuç olarak; öğrenciler yukarıda belirtilen sebeplerden dolayı farklı arayışlar içerisine girmekte, bir şekilde gelecek endişelerini sonlandırmak istemektedirler. Fakat, bu durum değerlendirildiğinde lisans sürecinde alınan eğitimin ve verilen emeklerin farklı bir alana geçilmesiyle sonrasında hiç kullanılmayacak olması eğitim sistemimiz açısından değerlendirilmesi gereken bir durum arz etmektedir.

KAYNAKÇA

- Akgün, A., Gönen, S. ve Aydın, M. (2007). **İlköğretim Fen ve Matematik Öğretmenliği Öğrencilerinin Kaygı Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi**, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (20), 283-299.
- Budak, S. (2000). *Psikoloji Sözlüğü*. (Birinci basım). Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Dağ, İ. (1999). **Psikolojinin Işığında Kaygı**. *Doğu Batı Düşünce Dergisi*. (6). 181-189.
- Cüceloğlu, D. (1991). **İnsan ve Davranışı**. (İkinci basım). İstanbul: Remzi Kitabevi A.Ş.
- Ersevimi, İ. (2005). *Freud ve Psikanaliz'in Temel İlkeleri*. (Üçüncü basım). İstanbul: Assos Yayınları
- Manav, F. (2011) **Kaygı Kavramı**, Toplum Bilimleri Dergisi, Sayı:5, Ocak-Haziran, 201-211.
- Scovel, T. (1991). The Effect of Affect on Foreign Language Learning: **A Review of Anxiety Research**. Horwitz, D. J. Young, (Eds.). *Language Anxiety: From Theory and Research to Classroom Implications*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall.
- Taş, Y. (2006). **Kaygı Nedir?** Ankara: Bilkent Üniversitesi Öğrenci Gelişim ve Danışma Merkezi.

Geniş Özet

Genel anlamıyla kaygı, herhangi bir tehlikenin korkusunun yansıması olarak insanda ortaya çıkan tedirginlik ya da akıl dışı korku durumu olarak tanımlanabilir. Kaygı insanlarda iki şekilde gözlenebilir. Birincisi sürekli kaygı (Ayşe çok kaygılı birisidir), ikincisi de durumluluk kaygısıdır (Ayşe çok kaygılı bir kişi değildir ama özel bir durum onu kaygılandırmaktadır). Lisans mezunu bireylerin farklı alanlara yönelerek yüksek lisans ve doktora yapmaları durumluluk kaygısıdır. Farklı alanlarda lisansüstü eğitim almalarına etki eden bir çok faktör vardır. Araştırmada lisans eğitimden farklı alanlarda lisansüstü eğitim alan öğrencilerin bu yönelimlerinin sebeplerini ve akademik hayata ilişkin kaygılarını anlamak amacıyla anket çalışması yapılmıştır. Bu çalışma Ankara da bulunan 3 devlet 1 vakıf üniversitesinin lisans eğitiminden farklı alanda lisansüstü eğitim yapan 40 öğrencisine uygulanmıştır. Anket sonuçları SPSS programına girilerek yorumlanmıştır. Öğrencilerin kendi alanlarından farklı olarak hangi alanlara yöneldikleri tespit edilmiş ve yüksek lisans doktora alanı olarak kategorik olarak incelenmiştir. Yönelme sebeplerinden öne çıkanlar değerlendirilerek yorumlanmıştır. Öne çıkan sebepler istihdam olanakları, farklı alana ilgi duyma, daha iyi imkanlara sahip olması ve mecbur kaldım gibi düşünceler olarak belirtilmiştir. Ayrıca katılımcılara; en önemli akademik kaygıları sorulduğunda yüksek lisans yapmakta olanların en büyük kaygısı doktora kabul elde etmek olmuştur. Doktorantların en büyük kaygısı ise kadro bulabilme olarak ön plana çıkmıştır. Bunlarla birlikte dil yetersizliği, akademik yetersizlik, zaman ayırma endişesi ve ekonomik kaygılar belirtilmiştir. Ek olarak; bilimsel hazırlık dersleri ile ilgili sorular sorulmuştur. Deneklerin % 65'i bilimsel hazırlık derslerinin kısmen yeterli olduğu konusunda olumlu görüş bildirmiştir. Yapılan araştırma hem literatür hem de alana katkı sağlaması ve yapılacak akademi çalışmalarda bir veri olması yönüyle önem arz etmektedir.